

Jaderný odpad?

Děkujeme, nechceme.

číslo 1 / 2006

Hledání úložiště v mezích

Konsorcium firem Geobariéra dokončilo Správou úložišť radioaktivních odpadů objednané práce na projektu „Provedení geologických a dalších prací pro hodnocení a zúžení lokalit pro umístění hlubinného úložiště“. Oponované výsledky prací jsou k dispozici na www.surao.cz. Starostové obcí, kterých se aktivity státu týkají, je obdrželi na CD a SÚRAO je pošle jistě každému, kdo si o ně požádá. Je to čtení obsáhlé s mnoha mapami, ale nikoliv nezvládnutelné. Výsledkem práce je prakticky zmenšené území již dříve vybraných lokalit, přičemž žádná z nich není navržena k vyřazení. Naopak pro všechny lokality jsou navržena budoucí průzkumná území a pak také možnosti pro umístění povrchového areálu úložiště s ohledem na napojení na silnici či železnici a další infrastrukturu. Za zmínku stojí, že jeden z oponentů doc. Melichar navrhl vyřadit lokalitu Blatno z dalších zkoumání pro problematická tektonická porušení, což v předložených výstupech nebylo akceptováno. Kriteřiem pro rozhodnutí, na kterých lokalitách se pustit do hornických průzkumů, bude akceptace ze strany obcí a jejich obyvatel. Nyní tedy bude mít SÚRAO několik let, aby přesvědčilo starosty pomocí infocenter, seminářů, či zahraničních i českých výletů, že je to pro obec vlastně velká výhoda, mít v okolí jaderné zařízení. Nebo, že by nebyla? Podle některých zpráv, které kupodivu šíří i předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Dana Drábová, však konečné úložiště nebude ani potřeba. Ruská firma TVEL, která pro Jadernou elektrárnu Dukovany dodává

palivo, přišla v minulých dnech s nabídkou na přepracování použitého paliva z českých jaderných elektráren. ČEZ s tím zatím nepočítá, hodlá vyhořelé palivo dále skladovat ve skladech u elektráren. Pro deník Vysočina ruskou nabídku komentoval vedoucí palivového cyklu ČEZ Jaroslav Vokurek takto: „Je to i otázka morálky, jestli máme právo odkládat náš odpad do Ruské federace. Oni mají někdy problém dodržet evropské normy. Čili musíme být v tomto směru hodně obezřetní. Nerad bych se někde dočetl, že palivo z ČEZu nadělalo v Rusku nějaké problémy.“ S takovým postojem se lze jen ztotožnit, důvodů pro obavy z odvozu právě do Ruska je více než dost. Konečně, jak nás přesvědčil nejen Černobyl, radioaktivita geografické hranice neuznává.

V uplynulých dnech byl zavezen poslední, šedesátý kontejner CASTOR do meziskladu vyhořelého jaderného paliva vedle dukovanských reaktorů. Osvěžme si při té příležitosti zase něco slibů místním obyvatelům. Aby záměr postavít v Dukovanech mezisklad prošel přes nesouhlas okolních obcí, slíbila vláda premiéra Pitharta v roce 1992 svým usnesením č. 213 omezení kapacity tohoto zařízení na 600 tun paliva. Tedy právě tolik, kolik v něm v tomto okamžiku zaplnění je. To však ČEZu nemohlo stačit, pokud chce štěpit uran v Dukovanech i nadále. Jen co tedy byly prstíčky ve dveřích, drala se za nimi celá ruka. Již od roku 1993 ČEZ zahájil práce na vyhledávání lokality pro nový centrální mezisklad (tj. dohromady pro JEDU i JETE) na různých místech České republiky. Představa, že by se měli stát sousedy tak „zářivého“ materiálu, jako je vyhořelé jaderné palivo, na většině vytipovaných míst samozřejmě nenadchla občany ani místní politiky. Nicméně jak ohrožených lokalit ubývalo, utíchal i odpor. V roce 1996 ČEZ prezentoval studii posuzující pět konečných variant. Jedna z variant se týkala výstavby dvou meziskladů v lokalitách obou jaderných elektráren, další varianty byly uvažovány jako mezisklad centrální a to v JE Dukovany, v JE Temelín, u Batelova na Jihlavsku nebo na Skalce v okrese Žďár nad Sázavou. Na základě výsledků zmíněné studie zrušila Klausova vláda již v roce 1997 vládní usnesení, kterým byl dukovanský mezisklad kapacitně omezen. Dnes se tedy v Dukovanech staví další s kapacitou 1340 tun. Jen se již nejmenuje mezisklad, ale sklad. Kdo ví, jak dlouho zde odpadní vyhořelé jaderné palivo (v novoreči jaderného průmyslu zvané „použité“) vlastně bude. Opětovně se prokázalo, že vládní záruky v České republice znamenají ještě méně, než sliby meteorologů, že po letošní zimě povodně opravdu, ale opravdu neohroží.

kazety s vyhořelým jaderným palivem – USA Oregon

Konference o ekonomice jaderné energetiky

řešila i problém odpadu

V úterý 28. března proběhla v Praze mezinárodní konference s názvem Ekonomické aspekty jaderné energetiky. Lektori z Velké Británie, Německa, Slovenska a České republiky přednesli příspěvky, které se týkaly především různých mechanismů, s jejichž pomocí využívá jaderný průmysl prostředky z veřejných rozpočtů. Vedle podpory investic do výstavby jaderných elektráren – prostřednictvím nízkoúročených úvěrů veřejných bank nebo státních garancí – byla pozornost věnována také podílu daňových poplatníků na likvidaci jaderných zátěží.

Na aktuálních příkladech Velké Británie a Slovenska bylo ukázáno, že provozovatelé jaderných elektráren často nedokáží vytvořit fondy na likvidaci odpadu a vysloužilých elektráren a problém musí řešit vlády příslušných zemí ze svých rozpočtů. Ve Velké Británii financování likvidace odpadu nezajistil ani jeden ze dvou podniků provozujících jaderné elektrárny. Soukromá společnost British Energy i státní BNFL musely přenést odpovědnost za likvidaci svých odpadů na vládu. Daňové poplatníci za oba podniky zaplatí desítky miliard liber.

Také na Slovensku se s aktuální potřebou zahájit likvidaci elektrárny v Jaslovských Bohunicích vynořil problém nedostatku financí na takzvaném jaderném účtu. Slovenské elektrárny zahájily odvody pozdě a shromážděné prostředky nebudou stačit. Vzniklý deficit, který vláda odhaduje na 15 miliard Sk, budou hradit odběratelé elektřiny (nejenom jaderné) formou speciálního příplatku. S vysokou pravděpodobností se stejný problém bude opakovat i budoucnu, protože výše odvodu na

jaderný účet, kterou si prosadila společnost Enel privatizující Slovenské elektrárny, nebude dostačující.

Poté, co v obou zemích vznikla naléhavá potřeba likvidovat dožitou jadernou elektrárnu, se ukázalo, že není z čeho platit. Opět se vyjevily dvě dosud nezodpovězené otázky spojené s jaderným odpadem. Kam s ním? Kdo to zaplatí?

Ve spolupráci sdružení Calla a Hnutí DUHA za podpory Nadace Partnerství a Heinrich-Böll-Stiftung vznikl z konference sborník přednášek, který vám na požádání zašleme (kontakt v tiráži).

Karel Polanecký, Hnutí DUHA, foto: Pavol Široký, Za Matku Zem

Jaderný nesoulad v Evropské komisi

Výzkumné záměry týkající se nakládání s jaderným odpadem možná nebudou realizovány – direktoriát pro výzkum a vývoj upřednostňuje investice do technologie jaderné fúze

Neshoda, která v Evropské komisi panuje nad otázkou budoucnosti jaderné energie, způsobila odklad předložení návrhu tzv. jaderného balíčku. Ten měl být předložen do konce roku 2005 s cílem navrhnout řešení tří problémů: jaderného výzkumu, fondů na likvidaci vysloužilých elektráren a prevence šíření atomových zbraní. Kvůli rozdílným názorům na zaměření výzkumu se ovšem první část nepodařilo připravit.

Direktoriát pro dopravu a energetiku prosazoval, aby návrh obsahoval základ pro společný postup Evropské komise a členských států ve výzkumu možnosti nakládání s jaderným odpadem. Na druhé straně direktoriát pro výzkum a vývoj zastává názor, že vyčleněné prostředky by měly být investovány do dlouhodobého výzkumu jaderné fúze. Mluvčí Evropské komise uvedl, že spor by měl být vyřešen začátkem roku 2006.

Jaderné neshody nejsou na evropské úrovni ničím novým. V roce 2003 Evropská komise připravila návrh direktiv o jaderné bezpečnosti a odpadu, který posléze kvůli odporu národních vlád stáhla. Obě direktivy byly poté přepracovány – došlo k odstranění zásadních pasáží. Původní předpis, který určoval pravidla pro hospodaření s fondy na vyřazování jaderných elektráren z provozu, byl nahrazen vágním

požadavkem, aby členské státy doložily, že likvidaci reaktorů budou mít, ve chvíli jejich uzavření, z čeho zaplatit.

Likvidace vyřazených jaderných elektráren se týká druhá část balíčku, která obsahuje doporučení optimálního způsobu jejího financování. Návrh pravděpodobně doporučí vyčlenění prostředků na likvidaci na oddělený účet, mechanismus, který většina členských států praktikuje. Některé země ovšem nakládání s prostředky určenými k budoucí likvidaci reaktorů nijak neomezují. Provozovatelé jaderných elektráren v Německu a ve Francii používají tyto fondy pro své zahraniční investice. Tento přístup je ovšem spojen s rizikem, že peníze na likvidaci nebudou k dispozici – například v případě bankrotu firmy.

Doporučení komise se pravděpodobně opět setká s odporem části národních vlád, které odmítají zásahy EU do své energetické politiky. Naproti tomu ekologické nevládní organizace tvrdí, že likvidaci elektráren by měla upravovat závazná legislativa.

Jako bezproblémová se jeví pouze třetí část jaderného balíčku, která uvádí evropská pravidla omezující šíření jaderných zbraní do souladu s posledními bezpečnostními požadavky Mezinárodní agentury pro atomovou energii.

*Podle The Economist Newspaper Limited
Karel Polanecký, Hnutí DUHA*

Evropský jaderný průmysl posílá své odpady na Sibiř

Mezinárodní ekologická organizace Greenpeace vydala na konci roku 2005 studii, která monitoruje nakládání s odpadem vzniklým při obohacování uranu a přepracování vyhořelého paliva v evropských provozech. Studie dospěla ke znepokojivému závěru – jaderný průmysl z členských států Evropské unie se desetitisíců tun odpadu zbavuje vývozem do Ruska. Studie monitoruje nakládání se dvěma druhy odpadu: kontaminovaným uranem, který vzniká v přepracovacím závodě firmy Cogema ve francouzském La Hague a ochuzeným uranem z obohacovacích provozů ve Francii, Německu, Nizozemí a Velké Británii (např. firmy Urenco nebo Eurodif). Zákazníky uvedených firem jsou všichni významní provozovatelé jaderných elektráren (EdF, Eon, RWE, Vattenfall a další). Autoři odhadují, že jenom ve Francii bylo dosud vyprodukováno 16 000 tun kontaminovaného uranu (označovaného

Repu) a 220 000 tun ochuzeného uranu. Do Ruska bylo za posledních 30 let odvezeno více než 100 000 tun. Ruská legislativa nepovoluje dovoz zahraničního jaderného odpadu za účelem jeho uložení na území Ruské federace. Jako účel evropských vývozů se proto oficiálně uvádí další zpracování odpadu. Ten se v ruských závodech ve Sverdlovsku, Tomsku, Angarsku a Krasnojarsku skutečně zpracovává – dochází zde k opětovnému obohacování. Do Evropy se však vrací méně než desetina vyvezeného objemu. S ruským jaderným průmyslem jsou spojeny vážné negativní dopady na životní prostředí a zdraví lidí. Vývoz evropského odpadu tyto problémy dlouhodobě prohlubuje.

Karel Polanecký, Hnutí DUHA

Ministerstvo nepovolilo nové průzkumy uranu

Rozkladová komise ministerstva životního prostředí zamítla bez možnosti dalšího odvolání žádost společnosti TIMEX Zdice o povolení průzkumu podzemních nalezišť uranu u Mečichova, Hlupína, Bratronic, Nahošina a Doubravice na Blatensku. Stejný verdikt padl i v případě třech dalších lokalit, kde ministerstvo zamítlo průzkum – Jamné, Horní Věžnice a Tasov, které se nacházejí na východ od Jihlavy. Odvolání proti rozhodnutí je v současnosti možné pouze soudní cestou, na stanovení průzkumného území neexistuje právní nárok. Přestože surovinová politika státu uvádí, že je účelné i do budoucna podporovat vyhledávání a průzkum

ložisek nerostných surovin na území České republiky, zamítavé stanovisko MŽP toto nezpochybňuje. Důvodem rozhodnutí je fakt, že v navrhované lokalitě Mečichov probíhal průzkum ložiska více jak 30 let. Zjištěné zásoby uranové rudy byly tak malé, že byly odepsány a ložiska zrušena. Tzn. že daná lokalita byla podrobně prozkoumána a není tedy potřebné shromažďovat další údaje. K žádosti o průzkum území pro možnou těžbu uranu přimělo společnost TIMEX Zdice nejspíš podzimní prodloužení těžby v uranovém dole v Dolní Rožínce do roku 2008 a rostoucí ceny uranu na světových trzích.

„Aby jim za humny otevřeli uranový důl, je asi tak to poslední, co české obce chtějí. Geologické průzkumy a případná těžba uranu by vyvolaly ještě větší odpor starostů a místních lidí, než před deseti lety zájem důlních společností o ložiska zlata. Uranové doly u nás způsobily škody a kontaminaci, kterou stát bude čistit ještě desítky let a vynaloží na to miliardy korun. Správný recept, co s českým uranovým průmyslem, je konečně stanovit definitivní harmonogram postupného uzavření posledního dolu v Dolní Rožínce a tuto kapitolu navždy ukončit.“ uvedl programový ředitel Hnutí Duha Vojtěch Kotecký.

Hana Gabrielová, Calla

Čistá energie pro modrou planetu

Sdružení Calla s podporou Heinrich Böll Stiftung na začátku března letošního roku zahájilo výtvarnou soutěž pro děti, jejímž cílem je umožnit dětem nakreslit svou vlastní představu o různých způsobech výroby elektrické energie. Všechny 245 škol Jihočeského kraje obdrželo dopisem podmínky soutěže spolu s doprovodnými materiály – informační brožurkou k tématu obnovitelných zdrojů energie a ilustrační plakát k vyvěšení do tříd. Soutěžit je možno jakoukoliv výtvarnou technikou ve dvou kategoriích a to:

- A) způsob výroby energie, který považujete za šetrný k životnímu prostředí,
- B) využívání neobnovitelných zdrojů energie s jejich dopady na životní prostředí.

Uzávěrka soutěžních prací je 28. 4. a od 11. 5. budou pak nejlepší díla prezentovaná v prostorách kina Kotva v Českých Budějovicích. Zde proběhne i slavnostní vyhlášení výsledků soutěže s předáním odměn a to 25. května 2006 v rámci krajského Dne pro obnovitelné zdroje energie, na kterém se kromě Cally podílí Energy Centre České Budějovice, Krajská energetická agentura, SEVEN a Krajský úřad Jihočeského kraje. V kině Kotva se v tento den uskuteční také dopolední promítání pro školy a pak i celovečerní veřejná prezentace filmů s tematikou čisté energie.

Hana Gabrielová, www.calla.cz/oze

foto: archiv Peter Diehl

Yucca Mountain: velké otazníky kolem jaderného úložiště

4. 3. 2006: Americký ministr energetiky veřejně prohlásil, že jeho ministerstvo nedokáže říct, kdy a za kolik bude schopno zprovoznit úložiště radioaktivních odpadů v Yucca Mountain.

V pondělí 13. února shrnul Samuel W. Bodman, ministr energetiky USA, situaci kolem úložiště v Yucca Mountain. To, ačkoliv mělo být v provozu již v roce 1998, není možné dokončit ani v tomto desetiletí. Podle ministra jde o jedinečný projekt svého druhu a kvůli tomu je obtížné odhadnout správně i jeho rozpočet. To nejlepší, co jeho úřad může udělat, je prý publikovat značně nepřesné odhady s velkým rozptylem hodnot.

Už počátkem února jeho náměstek poprvé oficiálně přiznal, že prostředky, které ministerstvo shromáždilo ve zvláštním fondu od provozovatelů jaderných elektráren, nebudou možná na financování úložiště stačit. Naposledy publikovaný odhad v roce 2001 stanovil předběžnou výši nákladů na 60 miliard dolarů. Pokud jde o termín dokončení, vloni aktualizovaný harmonogram uvádí rok 2012. Problémy s opakovanými odklady vedly i k tomu, že americké elektrárenské společnosti podávají na ministerstvo žaloby za to, že kvůli průtahům s úložištěm musejí skladovat vyhořelé palivo déle a mají s tím nepředpokládané výdaje.

Ministr Bodman vystoupil na konferenci kapitánů jaderného průmyslu, uspořádané energetickou divizí Platts nakladatelství McGraw-Hill. Další řečníci z různých energetických společností zmiňovali celkem až 16 projektů nových jaderných reaktorů, které by se mohly v USA brzy začít stavět. Poslední nová objednávka na jadernou elektrárnu zde byla přitom byla podepsána v 70. letech.

Během diskuse se jeden právník z publika dotázal, jak je možné začínat stavbu dalších elektráren, aniž by bylo garantováno uložení radioaktivních odpadů, jak to požaduje federální Komise pro jadernou bezpečnost (NRC). Ministr Bodman neodpověděl přímo na otázku, ale podrobně popsal potíže s úložištěm v Yucca Mountain.

Jednou z příčin komplikací, na které vládní experti i dodavatelské firmy narážejí, je nekvalitní geologický průzkum. Kolem průzkumů prováděných společností United States Geological Survey propukl v posledních letech skandál, když se zjistilo, že některé výsledky byly zfalšovány. Dalším problémem je soudní rozhodnutí, které donutilo Agenturu pro ochranu životního prostředí (EPA) stanovit standardy pro úniky radioaktivních materiálů v horizontu jednoho milionu let, zatímco ministerstvo energetiky pracovalo do té doby s požadavky vztahujícími se na časový horizont maximálně deseti tisíc let. V neposlední řadě prý manažeři projektu zjistili, že budou muset v podzemních prostorách kontejnery s odpadem skladovat ve větších vzdálenostech od sebe, aby teplota nepřekročila v prostorách úložiště bod varu vody – chování vodní páry v podzemí se totiž modeluje mnohem obtížněji než proudění tekuté vody.

„Máme problémy s geologickým průzkumem, máme problémy se standardy EPA, máme problémy s plány vlastního ministerstva. Můžeme obviňovat řadu aktérů,“ shrnul ministr Bodman. Tato slova přitom přicházejí šest let poté, co ministerstvo energetiky vydalo oficiální potvrzení o tom, že vysoce radioaktivní odpady je prokazatelně možné bezpečně uložit – to je totiž formální podmínka, aby bylo možné žádat o povolení ke stavbě nových reaktorů.

Ministr Bodman na konferenci vystoupil s příspěvkem na téma Bushova nového plánu na Globální jaderné partnerství (Global Nuclear Energy Partnership), v jehož rámci se počítá s přepracováním vyhořelého paliva, což údajně sníží objem vysoce radioaktivních odpadů. Otázky, které po jeho prezentaci následovaly, se však zaměřily na jiné téma, a to právě situaci s úložištěm v Yucca Mountain.

Někteří zástupci průmyslu dokonce vyjádřili obavy, že nový plán prezidenta Bushe může přípravu úložiště ještě dále zkomplikovat. Dosavadní projektové práce a modely totiž počítaly s jiným typem radioaktivních odpadů, než jaký by v případě přepracování nakonec byl ukládán.

*Matthew L. Wald, New York Times, 14. 2. 2006
zdroj: www.wisebrno.cz*

foto: archiv Greenpeace

USA: Pokuta 28 milionů dolarů za falšování dokumentů o děravém atomovém reaktoru

Zpravodajské agentury Reuters a Associated Press přinesly zprávy o tom, že zaměstnanci americké elektrárenské společnosti FirstEnergy Corp. záměrně falšovali údaje o rozsáhlé trhlině (6 palců) v plášti nukleárního reaktoru v elektrárně Davis-Besse ve státě Ohio (USA). Společnost souhlasila se zaplacením pokut v celkové výši 28 milionů dolarů a příslibila ministerstvu spravedlnosti spolupráci při administrativních procesech a kriminálním vyšetřování. Podle ministerstva spravedlnosti je výše udělené pokuty historicky nejvyšší za porušení jaderné bezpečnosti v dějinách USA.

*Miroslav Šuta,
konzultant v oblasti ekologických a zdravotních rizik
zdroj: www.blisty.cz*

Zprávy z lokalit

CO DĚLAJÍ ČERTI V ZIMĚ?

Buřty, lyže, sánky a malování na sních...

V nedělní odpoledne 19. února 2006 (od 14 hod.) se uskutečnilo setkání na Čertově Hrádku (nedaleko Rohozné). Za nádherného počasí a bohaté nadílky sněhu jsme se vypravili z Dolních Hutí zdolat vrchol Čertova Hrádku (cca. 30 účastníků včetně babiček, dětí a jedné maminky s kočárkem!). Kdysi se o skále povídalo, že vznikla jako dílo zamilovaného čerta. Ten měl stavbu hradu pro svou nastávající dokončit do kuropění, to se mu však nepodařilo, a proto rozloženě rozmetal kameny po celém širém okolí. Staletí trvalo ticho a klid v oněch končinách, dnes se ale opět proslychá, a čerti se radují, že se chystá nová „čertův stavba“ a to právě hlubinné úložiště jaderného odpadu. Někteří se radují z dárků jako např. tužky s logem SÚRAO, jiní malují čerta na zeď. My jsme vyrazili na příjemnou zimní vycházku dosud čistou a neporušenou přírodou. Pro někoho se to může zdát málo, já to chápu jako aktivní „demonstraci“ lásky právě k tomuto kousku Země. Podle dochovaných pověstí lidé ještě v minulém století považovali tento kopec za posvátný, byl pro ně sídlem temných sil, duchů. Dnes je nám jedno, jaký odpad leží za humny? A že to bude odpad vysoce radioaktivní? („To ať si tam mají Rohožníci!“ zazní komentář ze sousední obce Nový Rychnov.)

Pod skalou se stavěl symbolický hrad ze sněhu, všichni malovali čerty na sních (podařilo se vytvořit téměř 50 barevných maleb) a dokonce se nám podařilo čerty přivolat. Krátkou divadelní scénku sehráli členové sdružení Bezjaderná Vysočina včetně povedeného čertího songu a rozdávání bonbónů s nápisem ROHOZNÁ! HURÁ! Ó!, jež se vzápětí v rukách obdarovaných roztály, neboť byly z pečlivě zabaleného ledu. Po sestupu se ještě opékaly špekáčky a diskutovalo se s kolem běžícími lyžaři. (Všichni o naší akci ví, jsou rádi, že někdo něco podobného dělá, ale radši jeli na sluníčko.)

Matěj Kolář, hlavní vedoucí dětského letního tábora na Rohozné, OS Spolek KUŠ, Polná.

foto: Matěj Kolář

HROMNICE – IMBOLC – LUCIFEROS

Sdružení Bezjaderná vysočina spolu se spolkem KUŠ přichystalo pro zdatné turisty v době pololetních prázdnin 2.–5. 2. 2006 survivalový pochod zimní Vysočinou.

Hromnice je dnem zasvěceným Bohu, na který se zapalují svíčky „hromničky“ světlo poznání, osvěty a osvícení. Hromnice, řečeno také Imbolg, se dodržují 2. února, uctíváním panenské bohyně jako mladé nevěsty navracejícího se boha Slunce. Keltský Imbolc (Oimelc), slavený ve stejný čas na britských ostrovech, je v jistém ohledu svátkem sjednocení se světlem, které bylo považováno za pramen všeho bytí. Člověk usiluje o čisté bytí, jehož odpovídajícím projevem se zdá být světlo. Usilujme o čisté bytí! Nezanedbávejme po sobě nebezpečný odpad na statisíce let! (Napadá mě asociace se Zapomenutým světlem Jakuba Demla, básníka Vysočiny). Proto právě v podvečer 2. února 2006 v 18. hod. vyrazila od morového sloupu na jihlavském náměstí skupina lyžařů na pochod zimní krajinou přes místní nejvyšší vrchy. Až do neděle 5. 2. nesli Vysočinou světlo v podobě svíčky „hromničky“. V pátek 3. 2. propojila po vzoru slavných landartistů „světelnou čarou“ Čerínec s Javořicí.

Zážitková akce HROMNICE – IMBOLC – LUCIFEROS měla jako za starých časů symbolizovat očekávání příchodu jara, nové naděje a příchodu světla poznání.

Matěj Kolář, Hana Gabrielová, Calla

Jirsa: Neříkám „NE“ jadernému úložišti

Ostatní obce se staví zásadně proti. Zástupci Rohozné jsou však ochotni diskutovat o úložišti jaderného odpadu. K rozhodnutí pomohla návštěva Švédska a novela atomového zákona, která je těsně před schválením.

Starosta Dolní Cerekve na Jihlavsku Zdeněk Jirsa je zřejmě prvním a jediným starostou, který se zuby nehty nebrání jadernému úložišti za humny. Je ochoten diskutovat už kvůli tomu, že by obce v okolí získaly značné finanční výhody. Jirsa je, coby zástupce všech starostů, v týmu expertů, kteří o vhodné lokalitě rozhodují. „Nejsme v žádném případě pro to, budovat úložiště v Rohozné, snažíme se najít tu nejlepší lokalitu,“ říká.

Rohozná je kvůli podepsanému Memorandu o porozumění v jednání zatím nejdál, ještě však není rozhodnuto. Do roku 2015 by se měl výběr snížit na dvě lokality, kolem roku 2025 má být jasno, kam se začne v roce 2065 navážet odpad. Jen v České republice ho elektrárny vyprodukují 98 tun ročně. K uskladnění v hlubinném úložišti se podle Hnutí Duha počítá s 3750 tunami.

zdroj: noviny Havlíčkobrodská, 18. března 2006 redakčně kráceno

Co přinesla valná hromada sdružení Severočeský OCELOT

Sdružení Severočeský OCELOT uspořádalo 2. 3. 2006 valnou hromadu. Na programu setkání bylo projednání zájezdu starostů a zastupitelů z úložišťových lokalit do Švédska, který pro ně pořádá SÚRAO. Lucie Benešová, předsedkyně sdružení, se přihlásila také, ale protože SÚRAO limitovalo každou lokalitu šesti místy a o zájezd je velký zájem, nezbylo pro ní už místo.

Hana Gabrielová ze sdružení Calla byla hostem valné hromady a s členy sdružení pohovořila během jejího cca 30 minutového příspěvku o významu a využívání alternativních zdrojů v praxi. Dalším bodem bylo projednání nadcházejících voleb. Členové sdružení se dohodli, že vytvoří nezávislou kandidátku za stranu Zelených do komunálních voleb, a to v Blatné a Jesenicích.

Manželé Michalcovi zde představili svůj neobvyklý multimediální projekt „TRAMTÁRIE“, jehož spoluorganizátorem je i sdružení Ocelot. Jak tento ojedinělý projekt vznikl a co divákům nabízí, vám na níže uvedených řádkách přináší jeden z autorů: Hlubinní ekologové vědí, že přirozenému vnímání ekologie se můžeme nejlépe naučit od přírodních národů a můžeme se inspirovat i v asijských zemích, zejména těch, kde se daří hinduismu a buddhismu. Tento „objev“ čeká patrně na každého cestovatele, který se vydá do Indie, Nepálu, anebo jiných zemí za poznáváním „Duše Východu“. Nemínulo to ani cestovatele a publicistu Libora Michalce. Když se chtěl se svými zkušenostmi podělit s ostatními na cestovatelských diashow, zjistil, že posluchačům připadají některé věci, které se na Východě dějí, tak neuvěřitelné, že je lépe přijímají jako fikci. A tak vznikla Tramtárie a tramtarijští buddhisté. Po několika silvestrovských rozhovorech v rádiích a televizi lidé mailovali a telefonovali, jak že se do té Tramtárie dostanou. Mystifikace zabrala a v druhém plánu přinášela i cosi jako ekologické poselství. A protože manželka Libora Michalce Jana skládá písňové texty a sama je i interpretuje a navíc žijí v Lubenci, obci, která je jednou z vytipovaných lokalit úložiště jaderných odpadů, rozhodli se protestovat po svém. Pojmenovat problém u samého kořene a přednášet vizi alternativní civilizace, která odpady

foto: Lucie Benešová

neprodukuje a energii nepotřebuje, ale přesto jsou tam lidé blahobytní a šťastní. Multimediální pásmo písniček, diaprojekcí, videoprojekcí a zvukových nahrávek bude mít svou premiéru 1. dubna 2006 v lubenecké knihovně. Mottem projektu je zamyšlení se nad konzumním a nenasytným způsobem života dnešní postmoderní společnosti a hledání zdrojů energie do budoucnosti. V případě zájmu se může uskutečnit repríza představení Tramtárie kdekoliv a kdykoliv to bude možné – ozvěte se panu Liboru Michalcovi na: libormichalec@seznam.cz

Hana Gabrielová, Calla a Libor Michalec

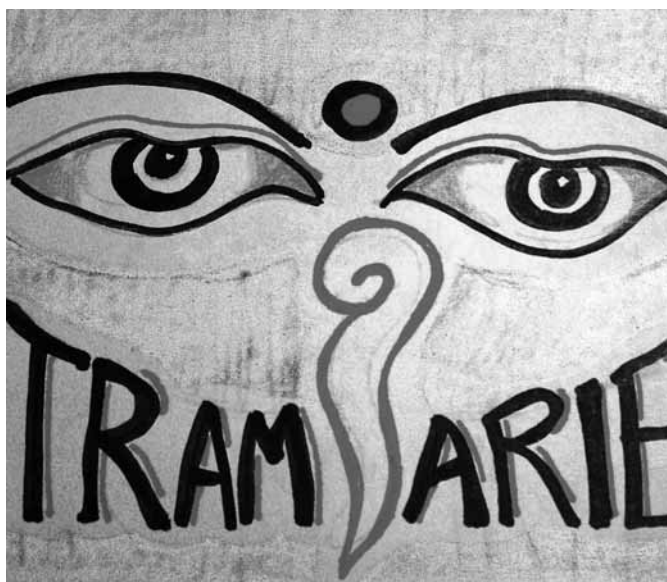
Úložiště, jižní Čechy a politici?

Na otázku trvalého hlubinného úložiště na jihu Čech došlo v diskusním předvolebním pořadu České televize Otázky Václava Moravce Speciál z Českých Budějovic, který se v přímém přenosu vysílal 13. března. Přítomní lídři politických stran byli tazatelem z řad novinářů vyzváni, aby se k tomuto projektu vyjádřili a rovněž aby sdělili, jaký názor mají na právo veta k vybudování úložiště.

K postojí, aby obce mohly samy rozhodnout, zda úložiště ve svém okolí chtějí nebo nikoliv, se dle svých slov hlásí předseda KDU-ČSL Miroslav Kalousek a místopředsedkyně Strany zelených Dana Kuchtová. Tom Zajíček z ODS si myslí, že jsou v republice lepší lokality než ty vytipované SÚRAem v Jihočeském kraji, které neprozradil. Ministr kultury Vítězslav Jandák by odpad také odsunul jinam, tentokrát až do Ruska. Nu a předseda KSČM Vojtěch Filip věří v pokrok techniky, neboť dnešní odpad bude možné „využít jako palivo při jaderné syntéze“. Což, dodejme, je omyl.

„To, co pánové Zajíček, Jandák, Filip, Kalousek a paní Kuchtová řekli, samozřejmě vítám a doufám, že to není jen předvolební proklamace, ale jejich závazný postoj. Myslím, že jasně náš názor prezentoval výsledek místního referenda i stanovisko krajských zastupitelů, kteří se proti trvalému úložišti radioaktivních odpadů postavili“, kvitoval názory politiků starosta Nadějkova na Tábořsku Zdeněk Černý (za KDU-ČSL).

Edvard Sequens, Calla

Z tisku

Evropané jádru nevěří

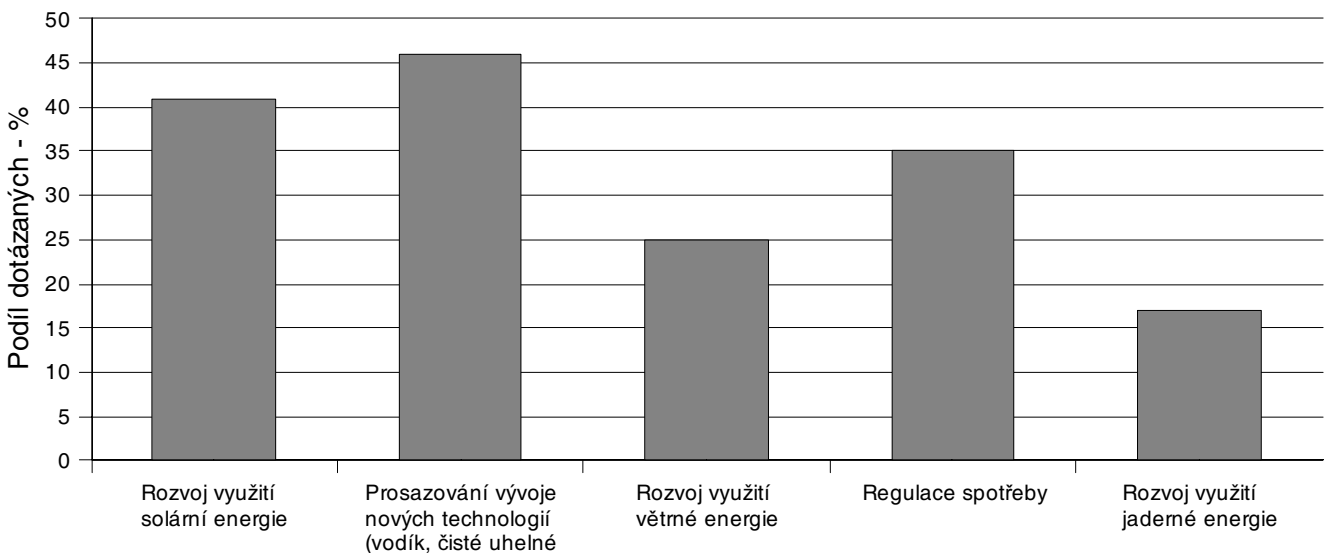
Únorový průzkum veřejného mínění v členských státech Evropské unie (tzv. Eurobarometr) se zaměřil na energetická témata. Evropská komise prostřednictvím Eurobarometru zjišťovala postoj respondentů ke společné energetické politice EU, názory na možnosti řešení problému rostoucí dovozní závislosti a ochotu ke změně spotřebitelského chování.

Průzkum přinesl zajímavé výsledky. Největší část respondentů (48 %) se domnívá, že při snižování dovozní závislosti by se vlády měly soustředit především na rozvoj využívání sluneční energie. Pouze 12 % dotázaných odpovědělo, že problém by se měl řešit rozvojem jaderné energetiky. V České republice je situace poněkud odlišná, ale také u nás se pro jadernou variantu vyslovila výrazná menšina

dotázaných – 17%. Přehled výsledků v České Republice znázorňují následující graf.

Zajímavé jsou rovněž odpovědi na otázku, jakým způsobem by měla státní správa napomáhat občanům ve snižování spotřeby energie. Hned za poskytováním informací a osvětou (43 %) se umístila změna daňového systému ve prospěch energeticky efektivních technologií (40%). V České republice tuto možnost upřednostnilo 59 % dotázaných.

*zdroj: Attitudes towards Energy, Special Eurobarometer, European Commission, leden 2006
http://europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm
Karel Polanecký, Hnutí DUHA*

Přehled odpovědí na otázku: Na jakou variantu by se měly vlády zaměřit při snižování závislosti na dovozu energetických surovin?

České mandáty v rukou jaderné lobby

Pokud se právě v Bruselu či Štrasburku nerozdělují peníze nebo neschvaluje nějaká institucionální změna, věnují se média dění v centru Evropské unie pramálo. A je to nepochybně velká škoda. Vždyť divit se je stále čemu. Tak kupříkladu nedávno – 19. října se na veřejnosti objevil zvláštní text, nesoucí slibný název „Deklarace o změně klimatu a jaderné energii“. Již při čtení prvních řádků však člověka veškerý naivní optimismus, že by se snad někdo z unijních oficiálů rozhodl poukázat na skryté vztahy mezi zmíněnými jevy, rychle opustí: „Rozhodli jsme se svým podpisem vyjádřit sdílené přesvědčení, že by nukleární energie měla hrát stále důležitější úlohu v celosvětové boji proti klimatickým změnám a zůstat pilířem formování energetické a environmentální politiky v EU.“

Zbytek třístránkového prohlášení se posléze věnuje vypočítávání výhod, které skýtá ekonomice i životnímu prostředí jádro v porovnání s tepelnými elektrárnami. V závěru ještě několik výzev k čelním evropským mocipánům v podobném duchu, a pak to nejzajímavější – podpisy. Jména sedmadvaceti poslanců Evropského parlamentu, podepsaných vlastní rukou. A mezi nimi i čtyři zástupci z České republiky: Petr Duchoň a Oldřich Vlasák z ODS, Libor Rouček z ČSSD a komunista Vladimír Remek.

Na první pohled by na celé iniciativě nebylo nic zase až tak divného. Každý přece může věřit čemu chce a to i bez ohledu na absurditu příslušné myšlenky. Avšak vydaní této deklarace není nějakým důsledkem náhlého osvětlení pánů europoslanců, hájících zájmy svých voličů, nýbrž výsledkem kampaně známé lobbystické skupiny Foratom, sloužící nepokrytě pouze a jedině jadernému průmyslu. Sama organizace to koneckonců doslova přiznává: „Deklarace je výsledkem iniciativy zahájené Evropským atomovým fórem (Foratom), které je obchodním sdružením jaderného průmyslu v Evropě, s plnou podporou sedmadvaceti europoslanců napříč politickým spektrem a zveřejněním v rámci semináře Foratomu o klimatu.“

Při uvědomění si této skutečnosti se stává krátkozrakost a omezenost zaznívajících argumentů naprosto logickou. Nukleární

Jaderný odpad?

Děkujeme, nechceme.

energie je záměrně srovnávána pouze s tepelnou, navíc v jenom v kontextu nynějších nerovných podmínek soutěže, v níž se do výsledné ceny energie nezapočítávají externality. Ani slovo o alternativách přírodních zdrojů, dalších rizicích jadra ve vztahu k životnímu prostředí, nevyřešeném problému s odpadem či možnosti teroristického útoku na příslušná zařízení.

Jaký z toho plyne závěr? Průmyslová lobby funguje i v Evropě profesionálně, to jí nelze vyčítat. Profesionálně by ale měli

jednat i poslanci Evropského parlamentu, které do Bruselu poslali čeští občané a kteří za svoji práci berou statistické platy. Zatímco úkolem lobby je lobbovat, úkolem poslanců je odolat jednostranným manipulacím a hájit veřejný zájem. V tomto případě se naši podepsaní zástupci o žádný nadhled zjevně ani nepokusili.

Petr Jehlička, www.literarky.cz

Francouzský soud rozhodnul: jaderný odpad je odpad

Hru na to, že odpad vlastně není odpad, ale cennou surovinou, s námi hraje průmysl už delší dobu. Netýká se to jen smetí z Německa, ale i jaderných odpadů a vyhořelého jaderného paliva. U francouzských soudů zvítězil našťástí zdravý rozum a vznikl důležitý precedens: jaderný odpad je odpadem, a to bez ohledu na ty či ony účelové nálepky.

Součástí přesvědčovací strategie, kterou používá jaderný průmysl, je vytváření speciálního newspeaku: z komunikace se odstraňují všechna slova, která mohou na občana působit znepokojivě. Mnozí si už patrně nepamatují polovinu 90. let, když ČEZ – a spolu s ním v rámci koordinovaného postupu poslušně i Státní úřad pro jadernou bezpečnost – přešly na nové názvosloví.

V podnikovém zpravodaji ČEZ k tomu dokonce otiskli slovníček nové mluvy: havarijní odstavení reaktoru je od té doby rychlé odstavení reaktoru, havarijní systémy jsou od té doby bezpečnostní systémy, mezisklad je od té doby sklad... a vyhořelé palivo je od té doby použité palivo. A použité palivo je přece cennou surovinou, kterou příští generace rády využijí – toto není ironie ani cynismus, ale obsah vážně míněných článků, které jsou od té doby často publikovány. Problém likvidace vyhořelého paliva, na němž si vylámaly zuby i Spojené státy, se pak pouhou administrativní změnou jeví prakticky jako vyřešený. Protože odpadem se vyhořelé palivo stává teprve ve chvíli, kdy je za odpad prohláší jeho majitel, žádný takový odpad vlastně není!

Bohudík máme ale ještě právníky a soudce. Francouzský vrchní soud tak vloni v prosinci vynesl velmi důležitý rozsudek o tom, že vyhořelé jaderné palivo je odpadem, protože je vyhořelé a jako takové se už nedá znovu použít. Na základě toho pak další soud v Cherbourgu mohl letos 3. března vynést rozsudek ve sporu Greenpeace s firmou Cogéma, podle kterého jsou i produkty přepracování vyhořelého paliva odpadem bez ohledu na to, jestli se teoreticky mohou někdy v budoucnu použít při výrobě paliva nového. Firma Cogéma je tak nyní povinná poskytnout organizaci Greenpeace informace o tom, kdy a jak bude s tímto odpadem nakládat a převážet jej do země, odkud bylo vyhořelé palivo k přepracování do Francie přivezeno.

Organizace Greenpeace se těchto informací domáhala proto, aby se ukázalo, kde končí odpady z přepracování vyhořelého paliva z nizozemské elektrárny Borssele. Navzdory ujišťování tamních politiků totiž existuje silné podezření, že část odpadů natrvalo zůstává ve Francii a část se odváží do Ruska (včetně separovaného plutonia). Průmysl se dosud snažil tyto transakce utajit s odvoláním na to, že nejde o odpad, ale o jaderné materiály k dalšímu využití.

Podle pozorovatelů je rozhodnutí francouzských soudů velkým průlomem.

zdroj: www.wisebrno.cz

Žaloba proti německému skladu radioaktivních odpadů zamítnuta

Plánovaný německý sklad v šachtě Konrad v Salzgitteru, který má být řešením pro dlouhodobé skladování radioaktivního odpadu, může být postaven. Dne 8. března 2006 zamítnul německý Vrchní správní soud v Lüneburgu žalobu města Salzgitter, několika obcí a jedné rodiny proti uskutečnění tohoto záměru. Povolení pro sklad bylo podle rozhodnutí soudu oprávněné, rozsudek je konečný a není možné se proti němu odvolat.

Žalobci kromě jiného namítali, že není dostatečně prověřena dlouhodobá bezpečnost skladu. V bývalém rudném dole má pod zemí být skladován nízký a středně aktivní odpad z celého Německa, vzniklý především ve výzkumných laboratořích, klinikách nebo průmyslu. Šachta Konrad byla pro

skladování schválena po dlouhých politických tahanicích dolnosaským ministerstvem životního prostředí v roce 2002. Podle výpovědi spolkového ministra životního prostředí Sigmara Gabriela (SPD) je rozsudkem „zřízení konečného úložiště pro nízký a středně radioaktivní odpad v bývalém rudném dole Konrad velmi pravděpodobné“. Německý Spolek na ochranu přírody a životního prostředí (BUND) vyzval ministra životního prostředí Gabriela, aby zamezil uvedení skladu jaderného odpadu v šachtě Konrad do provozu. Podle dnešního rozsudku jde nyní především o stanovení kritérií pro vhodné konečné úložiště.

Hana Gabrielová, Calla